

مرکز مطالعات جهاد لیبایی ها علیه تهاجم ایتالیا

دوران جهاد و مبارزه مردم مسلمان لیبی بر ضد تهاجم ایتالیا صفحات درخشان و افتخارآمیزی را در تاریخ معاصر این کشور، پدید آورد و مقاومت و دفاع مردم از میهن خود در قبال استعمار کینه‌ورز، اسنادی غرور آفرین برای نسل آینده این سرزمین، به جای گذاشته است. دولت لیبی پس از استقلال، مرکزی را جهت جمع‌آوری این اسناد و حفظ و نگهداری آن، تأسیس کرد. این مؤسسه که به نام «مرکز مطالعات جهاد لیبایی‌ها علیه تهاجم ایتالیا» معروف است در ۱۱ دسامبر ۱۹۷۸ در شهر طرابلس پایتخت این کشور تأسیس شد.

مرکز مطالعات جهاد لیبایی‌ها علیه تهاجم ایتالیا در پایان اولین دهه پیروزی سرهنگ معمر قذافی علیه نظام پادشاهی سنوسی، پدید آمد و اهداف زیر را بدنبال داشت:

۱. جمع‌آوری گزارشها و روایتهای شفاهی و کتبی مرتبط به دوران جهاد لیباییها علیه استعمار ایتالیا

۲. جمع‌آوری و حفظ اسناد و منابع تاریخ جهاد مردم لیبی و تاریخ لیبی در دوران اسلامی بر اساس آخرین و جدیدترین شیوه‌های حفظ اسناد

۳. اجرای طرح‌های پژوهشی درباره تاریخ لیبی به ویژه تاریخ معاصر آن و تشویق روند مطالعاتی در تاریخ شمال آفریقا

۴. مستندسازی افکار سرهنگ قذافی و دستاوردهای اندیشه‌ای حرکت وی و اجرای طرح‌های

مطالعاتی دربارهٔ اندیشه‌های وی
۵. مشارکت در فعالیتهای فرهنگی و فکری سایر ارگانهای دولتی

ساختار مرکز

مرکز دارای تشکیلات اداری و مدیریتی است همچنین یک ادارهٔ مالی و تدارکاتی دارد. کتابخانهٔ مرکز و شعبهٔ اسناد و دست نوشته‌ها مهمترین ارکان این مرکز می‌باشند.

کتابخانه

دارای ۳۰ هزار کتاب به زبانهای مختلف و همچنین دارای دوره‌های بیش از ۲۰۰ مجلهٔ عربی و خارجی است.

شعبهٔ اسناد و دست‌نوشته‌ها

مرکز از آغاز تأسیس تلاش داشته اسناد کتبی و شفاهی تاریخ لیبی را بویژه تاریخ جهاد مردم لیبی گردآوری کند.

اسناد و دست‌نوشته‌های موجود در این محل در مجموعه‌های زیر می‌باشند:

۱. اسناد محلی: پژوهشگران مرکز در حین تدوین تاریخ شفاهی به جمع‌آوری اسناد و مدارک تاریخی که در نزد شخصیتها و کسانی که در دوران جهاد علیه ایتالیا فعالیت داشتند می‌پردازند و هم اکنون بیش از ۲۰۰۰ سند گردآوری شده است.
۲. اسناد عثمانی: شامل یک دوره آرشیو اسناد عثمانی دربارهٔ حوادث و مسایل لیبی می‌باشد. هم اکنون ۴۰ حلقه میکروفیلم اسناد عثمانی و حدود ۳۰۰ سند کاغذی در این مرکز نگهداری می‌شود و تصویر اسناد عثمانی هنوز ادامه دارد. مدارک تاریخی عثمانی دربارهٔ اوضاع لیبی بالغ بر ۱۰۰ هزار سند، تخمین زده می‌شود.
۳. اسناد ایتالیایی: این مرکز از اسناد ایتالیا دربارهٔ تاریخ معاصر لیبی عکسبرداری می‌کند و تاکنون ۳۰۰۰ سند، عکسبرداری شده و ۵۰۰ حلقه میکروفیلم از اسناد، مجلات و مطبوعات

ایتالیا، تهیه شده است.

۴. اسناد فرانسه: بطور کلی استعمار فرانسه توجه خاصی به شمال آفریقا داشته و به مطامعی در لیبی نیز چشم دوخته بود، گزارشهای مسئولین فرانسه درباره لیبی دوران استعمار ایتالیا، بسیار سودمند است. هم اکنون حدود ۲۵۰۰ عکس از اسناد کاغذی و ۱۵ میکروفیلم از اسناد فرانسه در این مرکز نگهداری شده است.

۵. اسناد آلمانی: آلمانیها بویژه در دوران جنگ دوم جهانی، دیدگاه راهبردی در مورد لیبی داشته‌اند و در این زمینه گزارشهایی درباره اوضاع اجتماعی و سیاسی و اقتصادی و جغرافیایی کشور لیبی، تهیه نموده بودند. این مرکز حدود ۲۰۰۰۰ هزار سند عکسبرداری و ۵ حلقه میکروفیلم از اسناد تهیه کرده است.

۶. تاریخ شفاهی جهاد: پژوهشگران این مرکز برای ثبت وقایع و جریانات مبارزه مردم علیه استعمار از شیوه‌های علمی تدوین تاریخ، بهره‌برداری نموده و حدود ۲۷۰۰ نوار کاست صوتی از معاصرین و فعالان دوران جهاد بر ضد ایتالیا تهیه و در این مرکز نگهداری می‌کنند، علاوه بر آن ۱۰۰۰۰ پرسشنامه درباره دوران حاکمیت ایتالیا بر لیبی، تبعیدگاه و بازداشتگاه‌ها، جنبش تشکیلاتی مقاومت بر ضد استعمار و نبردها گردآوری شده است.

فعالیت‌های مرکز:

۱. هر سال این مرکز سمینار تاریخی درباره دوران جهاد مردم علیه استعمار لیبی برگزار می‌کند و مورخین و پژوهشگران عربی و اروپایی در این سمینار شرکت می‌کنند.

۲. تاکنون این مرکز ۱۰ سمینار بین‌المللی درباره تاریخ لیبی در داخل و خارج کشور برگزار کرده است.

۳. این مرکز از سال ۱۹۷۹ مجله پژوهش تاریخی «البحوث التاريخية» منتشر و از سال ۱۹۸۰ مجله الشهید، انتشار و چاپ کرده است.

۴. یکی از فعالیت‌های این مرکز برگزاری نمایشگاه‌های داخل و خارج کشور است. در این نمایشگاهها اسناد و عکسهای دوران استعماری ایتالیا در لیبی در معرض عموم گذاشته می‌شود.

۵. در زمینه تألیف و ترجمه و نشر، این مرکز مجموعه‌های مختلفی را منتشر کرده است، این

مجموعه‌ها به شرح ذیل است:

مجموعه سالنامه

مجموعه خاطرات

مجموعه متون و اسناد تاریخی

مجموعه دایرة المعارف جهاد لیبی

مجموعه ترجمه مطالعات خارجی دربارهٔ تاریخ معاصر لیبی

در این مرکز پژوهشگران عربی و اروپایی علاوه بر محققین لیبیایی به صورت تمام یا پاره وقت مشغول تحقیق و تدوین تاریخ معاصر لیبی، هستند.

دکتر محمد الطاهر الجراری محقق و پژوهشگر تاریخ معاصر لیبی، مدیریت این مرکز را به عهده دارد. وی از بنیانگذاران این مرکز بوده و نقش ارزنده‌ای در پیشرفت کار و تداوم فعالیت این مرکز داشته است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی